

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΜΑΡΑΓΔΗΣ

ένας θεόθεν ευπατρίδης...

του Χρίστου Στεργ. Μπελλέ
Πρόεδρο Δ.Ε. Ελεύθερου Πανεπιστημίου «Ιωνία»

Το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο "Ιωνία" τιμά το μεγάλο Σκηνοθέτη, **Γιάννη Σμαραγδή**, για πολλούς λόγους. Θα εστιάσουμε στους κύριους:

Τιμούμε το Γιάννη Σμαραγδή, σαν φορέα πολιτισμού, ενός πολιτισμού – ας μας επιτραπεί η φράση – **ελληνόστροφου** και τούτο δεν είναι μικρό πράγμα είναι πολύ σπουδαίο, για μια Ελλάδα-κουκκίδα στο χάρτη της διατεταγμένης πολυπολιτισμικότητας, στην ανεμοδούρα της νέας τάξης πραγμάτων.

Τιμούμε το Γιάννη Σμαραγδή, σαν έναν ακάματο σκαπανέα της Έβδομης Τέχνης, σαν έναν από τους **μεγαλύτερους σύγχρονους του κινηματογράφου**, σε εθνικά και διεθνή πλαίσια. Ομιλούμε για ένα μύστη της αληθινής τέχνης, εκείνης που χτίζει το εναντίον, που αντιστέκεται, που διαμαρτύρεται, που δε διδάσκει από καθέδρας, που δε στρατεύεται, που δε δοξάζει, που δε χαρίζεται ποτέ και σε κανένα. Την πραγματική τέχνη που κύρια αποστολή έχει να βελτιώσει, να αλλάξει την ανθρώπινη φύση και να δώσει τις δέουσες λυτρωτικές απαντήσεις στην Ύπαρξη. Η τέχνη είναι η ζωή με άλλα μέσα. Δεν είναι ούτε έξω ούτε ανώτερη απ' τη ζωή. Είναι η ζωή στην αυθεντική της εκδοχή. Η τέχνη, επίσης, είναι ένα παιχνίδι που το έχουμε ανάγκη. Είναι, παράλληλα, από τα πιο εσώψυχα του ανθρώπου, αφού μόνο αυτή μπορεί να σε κάνει να καταλάβεις ότι «η ζωή είναι όργανο θανάτου», μόνο αυτή μπορεί να σε κάνει να καταλάβεις ότι ακόμα και τα δάκρυα δημιουργήθηκαν για να απαλύνουν τον πόνο, την αγωνία, το άγνωστο. Τους κανόνες και τη φιλοσοφία τούτου του παιχνιδιού γνωρίζει, όσο λίγοι, ο Γιάννης Σμαραγδής.

Τιμούμε το Γιάννη Σμαραγδή γιατί έχει **ήθος**, με την ομηρική, έννοια της λέξης. Στον Όμηρο, η λέξη **ήθος** σημαίνει **τόπο, πατρίδα**. Και ο Γιάννης Σμαραγδής σεργιανίζει στις γειτονιές του κόσμου κρατώντας σφιχτά το χέρι της μεγάλης του ερωμένης, που δεν είναι άλλη από τη γενέθλια γη, την πατρίδα, την Ελλάδα. Ο Γιάννης Σμαραγδής είναι απ' την ουσία των ονείρων, απ' τον πηλό των αστεριών, μα προπαντός απ' τον πηλό της πατρίδας. Ας προσέξουμε, όμως. Τούτος ο μεγάλος σκηνοθέτης δεν είναι σωβινιστής με ό,τι τούτο σημαίνει φανατικά. Για το Σμαραγδή πατρίδα δεν είν' το κράτος, οι θεσμοί, τα κόμματα, οι νόμοι, τα σταλίκια. Είναι, προπάντων, ο τόπος που πρωτομάτωσε τα γόνατά του, είναι η αγκαλιά και η στοργή της μάνας, είναι η σιγουριά του πατέρα, τα παραμύθια της γιαγιάς, είναι το χαμόγελο του ήλιου από τη χαραμάδα ξημερώματα, είναι ο πρώτος έρωτας που παγώνει το συναπάντημα της ματιάς και ερυθριά ενοχές αθωότητας, είναι και η

νεραντζιά σαν ευωδιάζει επιτάφιο. Είναι, επίσης, και η γλώσσα, η παράδοση, η Ιστορία και ο πολιτισμός, όλα αυτά που διαφορετικά και επιγραμματικά ονομάζουμε προγόνους, ρίζες. Και όλα αυτά καταυγάζουν και εξακτινώνονται μέσα από τις επιλογές της αφήγησής του, μέσα από το έργο του, που βρίθει και απαυγάζει, πέραν των άλλων, ιδιόχρωμο λυρισμό, δημιουργικό συμβολισμό, Θεό και Ύπαρξη.

Τιμούμε το Γιάννη Σμαραγδή, γιατί έχει **ήθος**, με τη σύγχρονη έννοια της λέξης, όπου **ήθος**, σημαίνει **τρόπο, στάση ζωής**. Και ο Γιάννης Σμαραγδής, τούτος ο θεόθεν ευπατρίδης, έχει το δικό του ιδιαίτερο τρόπο να βλέπει τα πράγματα και να οράται από αυτά. Έχει, προπάντων, **στάση ζωής**, έχει απαράβατους κώδικες αξιών, που βιώνει ζώντας λιτά, σεμνά και χαμηλόφωνα, αποφεύγοντας τη δημοσιότητα και την τύρβη της αγοράς, ιδιότητες-πρόσημα, που χαρακτηρίζουν τους μεγάλους.

Τιμούμε το Γιάννη Σμαραγδή, γιατί επέλεξε συνειδητά και βιωματικά, με το όπλο της Τέχνης παρά πόδας, να **φυλάγει Θερμοπύλες**, σ' έναν τόπο, όπου «κλαδεύει τα δένδρα σε θάμνους», σ' έναν τόπο, όπου «κεφαλή προεξέχουσα, πυρ...», σ' έναν τόπο όπου ασύστολα και υποκριτικά τιμά μετά θάνατον, σ' έναν τόπο όπου εξιδανικεύει τους αποθαμένους και θάβει τους ζωντανούς, σ' έναν τόπο ευκαιρίας, «πεδίο βολής φτηνό», όπου ξένοι κι αργυρώνητοι αθλούνται ασύστολα, πωλώντας, όσο-όσο, τα πανανθρώπινα τιμαλφή του και οι αρχαίοι ημών πρόγονοι θεωρούνται έωλοι και ανωφελείς, σ' έναν τόπο όπου η Γραφή: «ουδείς προφήτης εν τη εαυτού πατρίδι» βρίσκει την πλήρη συμβατότητά της.

Τιμούμε το Γιάννη Σμαραγδή, γιατί **γνωρίζει** πολύ καλά, πως η βαθιά και πολύπλευρη κρίση, τούτη η φάουσα που ακυρώνει ζωή και Ύπαρξη, εδράζεται σε σταθερές διαχρονικές παθογένειες, με το **έλλειμμα Παιδείας** κυριότερη αιτία και αιτιατό της παρακμής. Γνωρίζει, επίσης, πολύ καλά πως καρπό της εκπαίδευσης, ως γνωστόν, αποτελεί η Παιδεία και πως το εκπαιδευτικό μας σύστημα, δυστυχώς, δεν παράγει Παιδεία, αφού είναι συμβατό και μονομερώς συνδεδεμένο με τις ανάγκες της αγοράς. Και είναι ο κύριος λόγος που μας καλεί, εντίμως και ευθαρσώς, με τη δική του ένυλη κραυγή, μέσα από την τέχνη – στερρά και αδιαμφισβήτητη πηγή Παιδείας – να ακουμπήσουμε στο πνευματικό μας οπλοστάσιο-μονόδρομο που οδηγεί στην ελπίδα, την παραμυθία, τη λύτρωση.

Τιμούμε, τέλος, το Γιάννη Σμαραγδή και μαζί τον ευχαριστούμε γιατί, έτσι, απλά, υπάρχει ανάμεσά μας – ζείδωρη βροχή στην αυχμηρή έρημό μας, την παρακμή, την τραγικότητά μας...

Τον ευχαριστούμε...